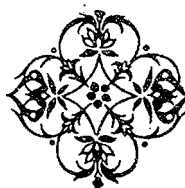

ПУЎЛАТ МУЪМИН

ЮРАК ЗАВҚ-У ДАРДЛАРИМ —
АЙТУР БАЙТ-У ФАРДЛАРИМ

ФАРДЛАР КИТОБИ

Тошкент
"Камалак"
1993

Пўлат Мўъмин. Юрак завқу дардларим-
айтур байту-фардларим. Фардлар китоби —
Тошкент, "Камалак", 1993. - 80 бет.

Ўзбекистон халқ ёзувчиси, деярли ярим асрдан бери ҳар бир ўзбекининг қалбига болалик пайтиданоқ ўз ижоди билан кириб келаётган машҳур шоир, ажойиб драматург Пўлат МЎЪМИН бу йил табаррук 70 ёнга тўлиштилар. Қайси ёш авлод унинг жажажиларга аталган асарларини, қайси йигит-қиз унинг ишқий қўшиқларини, қайси баркамол инсон унинг фалсафий шеърларини ўз кўнглига жо этмаган дейсиз. Пўлат МЎЪМИН Шарқ мумтоз адабиёти анъаналари асосида ўз ижодининг янги қиррасини намоён этиб, унбу фардлар китобини яратди. Қатор йилларда ёзилган, чуқур мушоҳада, донишмандлик билан суғорилган ва диний илми—урфон таъсири самараси ўлароқ туғилган фардлар жамланган мазкур янги тўпلامни "Камалак" нашриёт-матбаа бирлашмаси "Фарангис" ташкилоти билан ҳамкорликда шоиримизнинг муборак туғилган кунларига тўхфа сифатида ҳавола этишни лозим топди. Имкониятдан фойдаланиб, атоқли ва ардоқли устозимизни ҳаёт ва ижод тўйлари — етминч баҳорга киришлари билан дил—дилдан қутлаб, илҳомбахш умр, хушбахтлик ва хушвақтлик тилаймиз.

Китоб "Фарангис" ташкилоти томонидан нашрга тайёрланди ва "Камалак" нашриёт-матбаа бирлашмасида чоп этилди.

МУАЛЛИФ СЎЗИ

Бисмиллоҳир раҳмонир раҳим. Ҳазрат Амир Алишер Навоий беназир ижод булоғидирлар. Уларнинг ҳар бир байтлари мазмуни ҳайратга солади. Бунга мен ҳамиша тан бераман. Кейинги даврда РАСУЛУЛЛОҲ САЛОЛЛОҲИ АЛАЙҲИ ВАССАЛАМнинг "Минг бир ҳадис"-ларини мутолаа қилар эканман, идроким янада чароғонлашди. Ҳазрат Амир Алишер Навоий ҳадислардан илҳом олган бўлсалар ажаб эмас, деган хулосага келдим. Ҳадисларни туяр эканман, кўнглимда байтлар пайдо бўла бошлади.

"АЛЛОҲ ТАОЛЛО ҳар бир ишда мулойимликни яхши кўради" ҳадисидан:

*Сўзинг бўлмаса майин —
Унда бўлмайди тайин*

деган байт туғилди. "Отангнинг дўстлигини давом этказ, унинг изини АЛЛОҲ ўчириб қўймайди" ҳадисидан эса:

*Оталари қалин дўст эди,
Фарзандларга ўтибди энди*

деган байт пайдо бўлди. "Ораларингда салом беришни кенг тарқатинглар, бир-бирларингга муҳаббатларингиз ошади" ҳадиси:

*Одоб ила деб ассаюм,
Сўнг сўзинг этгил давом*

ва

*Ассалом десанг олдин,
Топган бўласан олтин*

каби фардларни вужудга келтирди.

"Дин-насиҳатдир" дейилган муқаддас ҳадис ҳам бор. Агар китобдаги байту-фардларда часиҳат бўлса, динни тарғиб қилганимдир. Битган сатрларим кўнгилларни имонга, яхшиликка чорлай олса, катта-кичикларнинг қалбида қолса, бу меҳнатимнинг зое кетмаганлидир. АЛЛОҲ ТАОЛЛО бу китобнинг ҳар бир ўқувчисига олий бахт ато этсин. Омин.

Пўлатхўжа МЎЪМИНХЎЖА ўғли.

**ЯХШИЛИК ВА ОДОБ
ТЎҒРИСИДА**

**"ОДАМЛАРНИНГ ЯХШИСИ —
ОДАМЛАРГА МАНФААТЛИРОҒИДИР"**
(427 - ҳадис)

*ЯХШИЛИКДАН ЭК ДАРАХТ —
МЕВА БЕРАР ҲАММА ВАҚТ.*

* * *

Қоғоз оппоқ, эй қалам,
Ножўя босма қадам.

* * *

Тут яхшилар этагидан,
Қолма йўли-этагидан.

* * *

Бу дунё қасослидир,
Яхшилик асосийдир.

* * *

Дейдиларким дуо — кўп олтин,
Илож бўлса икковин олгин.

* * *

Ким хатосини тан олган —
Яхши номда танилган.

* * *

Яхши одоб, яхши хулқ,
Одамда туганмас мулк.

* * *

Элда бўлса кекса-улуғ,
Тониб берар илож-йўруғ.

* * *

Кексалар қилса дуо,
Билгил, руҳингга даво.

* * *

Майли айт чиройли гап,
Бирортага тегсин наф.

* * *

Кексалар яхши қайтса,
Ярашар нима айтса.

* * *

Булоқ ҳусни-жилваси —
Оқайтган жилғаси.

* * *

Яшасанг ҳалол,
Келмайсан малол.

* * *

Топиб ишнинг йўл-эвин,
Яхшилик қилиб севин.

* * *

Не етсин яхшиликка,
Ўшар пишган иликка.

* * *

Яшамоқлик, соғ ва ҳалол —
Шундан эрур бахт-у иқбол.

* * *

Хуноб бўлиб қолсанг гоҳо,
Ширин ҳаёл эрур даво.

* * *

Хонадонга аралашса агар ҳаром,
Йўқоладур баракат-у ҳамда ором.

* * *

Кўнгилнинг ўз кўчаси бор,
Кенгларга кенг, торларга тор.

* * *

— Нима зарур ҳамиша?

— Одоб билан андиша!

* * *

Одоб деган фазилат

Сира ҳам ўчмас зийнат.

* * *

Ўринли ясаниш,

Янада яшариш.

* * *

Кучинг бўлса сарф айлагин,

Сўзни эса авайлагин.

* * *

Яхши ният буюрса кўнгил,

Сен-чи унга албатта кўнгил!

* * *

Одоб билан соғломлик —

Бўлсин доим давомлик.

* * *

Кўрай десанг яхши кун,

Эртарақ тургил ҳар кун.

* * *

Ҳақ гапни ижро этиш —

Аслида олға кетиш.

* * *

Кўзингнинг қувнагани —

Қайғуни қувлаганинг.

* * *

Ўзингни камтарин тут,
Меҳмонингни кулиб кут.

* * *

Чолғудан куй таралар,
Тузалар дил яралар.

* * *

Яхшилар қургани иморат,
Ўзига ҳайкалдан иборат.

* * *

Ассалом десанг олдин,
Топган бўласан олтин.

* * *

Ассалом-у интизом,
Олий қоида-низом.

* * *

Тоғиб доим қулай фурсат,
Одобингни жадал кўрсат.

* * *

Кимки чиқса остонасидан,
Дуо олсин ўз онасидан.

* * *

Билагон билан чаққон —
Катта-кичикка ёққан.

* * *

Ўқиб-ўқиб уққан одам —
Яхшиликлар юққан одам.

* * *

Инсондаги қўш қанот —
Сабр ила қаноат.

* * *

Она юртин кўп кезган —
Билимдон бўлар тездан.

* * *

Юрсанг соғлом хаёлда
Қоқилмайсан ҳар ҳолда.

* * *

Ота касбин олса қай фарзанд,
Ўзидайин эли ҳам хурсанд.

* * *

Чин устанинг олтиндир қўли,
Эгриликка чалгимас кўнгли.

* * *

Яшаргандай бўлар кекса —
Ҳар бир кўклам кўчат экса.

* * *

Асалари бол -
Йиғади ҳалол.

* * *

Келиш учун бахт ҳеч қачон —
Танламаган макон ва замон.

* * *

Устозингни улуғлагил,
Вақти билан бор, йўқлагил.

* * *

Орзулардан чиқади орзу,
Ўлчолмайди тош-у торозу...

* * *

Ҳар кимсада бўлар экан бахт
қуши,
Учирмайди бўлса кимнинг
эс-ҳуши.

* * *

Имонингда бўлгил қатъий,
Ялинишдан ўзингни тий.

* * *

Эзгуликни эш этгил,
Бот-бот қўшиқ эшитгил.

* * *

Гўзалликдан ажиб сеҳр ёғадур,
Аввало кўз, кейин кўнгил оғадир.

* * *

Бир одам бор — кўнглинг ёзар,
Бир одам бор — кўнглинг озар.

* * *

Ақлинг сени этар гўзал,
Жаҳлинг эса мулзам-ўсал.

* * *

Дейдиларким бўлсанг оқил,
Билганларга яхшилик қил.

* * *

Покнинг яхши нияти бор,
Одоб билан уяти бор.

* * *

Кимнинг одоби чала,
Билмайди муомала.

* * *

Салом самимий бўлса,
Лаблармас, кўзлар кулса.

* * *

Эзгуликни тезда ёй,
Бўлажаксан дўстга бой.

* * *

Ўз қаддингни ғоз тутгил
Ва қадрингга мос тутгил.

* * *

Топилмаса яхши юмуш,
Эзгуликни ўйлашга туш.

* * *

Яхшиликни эшитганинг —
Яйратажак дил-у танинг.

* * *

Ҳақиқий борлик —
Билким, хушёрлик!

* * *

Раҳмдиллик, узр айтиш,
кечириш —

Ундан юксак бўла олмас
ҳеч бир иш!

* * *

Юпанчи бўл кўнгли узуққа,
Яқинлашма кўнгли бузуққа!

* * *

Қандай сездир яхшиларга омад
тилаш,
Ундан ҳам саз бир ночорнинг
бошин силаш.

* * *

Яхши ҳунар ўрганиш гўзал,
Кейин эса ўргатмоқ афзал!

* * *

Бошқалардан хулқда афзаллик —
Ана шудир асли гўзаллик.

* * *

Вақтида қилмоқ шукур —
Бахш этар жонга хузур.

* * *

Яхшиларни қилмоқ зиёрат —
Ўз ўрнида катта зиёфат.

* * *

Яхшиликка қайтар икки бор,
Ёмонликка қайтарма зинҳор!

* * *

Сахийнинг таоми сингади —
Онанинг оқ сути сингари.

* * *

Билиб қўйгил, яхши қўшни
Эслатади аҳил қушни.

* * *

Хушёр бўлгил ҳамма паллада,
Айниқса ҳар муомаллада.

* * *

Одоб ила деб ассалом,
Сўнг сўзинг этгил давом.

* * *

Тонгда ҳовли супурганинг —
Гул бўйларин уфурганинг.

* * *

—Соғинчларнинг турин айтиб
беринг-чи?
—Она юртнинг соғинчи энг
биринчи.

* * *

Тоза бўлса кимнинг асли насаби,
Хуш бўлар-кан унинг
хулқи-асаби.

* * *

Илиқ сўздан дилинг яйрар,
Ноҳақ сўз-чи тилинг қайрар.

* * *

Меҳр аввал юракларда овланар,
Кейин эса бир-бирига товланар.

* * *

Берилган саволга ҳар доим
Донолар жавоби мулойим.

* * *

Кимларгадир ҳикмат яхши,
Кимларгадир ҳиммат яхши.

* * *

Яхшиям бор оғизда лаб,
Тишни, тилни турар ушлаб.

* * *

Ота-она дуоси —
Даволарнинг давоси.

* * *

Саналармиш энг яхши ибодат:
Ота-она амрига итоат.

* * *

Яқин бўлсанг кўпчиликка —
Йўлиқмайсан, йўқчиликка.

* * *

Кимки бўлса сенга қарам —
Қилиб юргил унга қарам.

* * *

Кимки бўлса серҳиммат,
Ҳадяси ҳам энг қиммат.

* * *

Тан олиш ва эътироф:
Дилдан чиқарар офтоб.

* * *

Инсондаги шарм-у ҳаё —
Имонга ўхшар гўё.

* * *

Кимки бўлса гар соф ният —
Ўшал одам серхосият.

* * *

Суҳбат қурсанг доно ила
Ўргатади муомала.

ДЎСТЛИК ҲАҚИДА

"КИШИ ДЎСТИНИНГ ДИНИДА

БЎЛАДИР"

(463 - ҳадис)

*ДЎСТ БЎЛСА ДИНДОШ БЎЛСА,
АЙНИҚСА ДИЛДОШ БЎЛСА.*

* * *

Дўстни аввал синайдилар,
Кейин эса санайдилар.

* * *

Дўстман деса сўзида,
Билинсин-да кўзида.

* * *

Қўл узатсанг дўстингга,
Бирини қўй кўксингга.

* * *

Дўстинг сендан кечган маҳал,
Камбағалсан, энг камбағал.

* * *

Чин дўстингни сийлаб ор,
Ортидан яхшилаб юр.

* * *

Ёлгон дўст ишшаяди,
Шайиндай қийшаяди.

* * *

Асли одоб, маданият —
Дўстга тилаш яхши ният.

* * *

Жигилдон дўст қорнин ўйлар,
Виждоний дўст срин ўйлар.

* * *

— Ҳозир нима энг қиммат?
— Ҳиммат, ҳикмат ва ҳиммат!

* * *

Ип уланса қолар тугуни,
Дўстликка ҳам ўхшатинг уни.

* * *

Дўстлик ҳақида фақат
Яхшилик сўзни тарқат.

* * *

— Чин дўстликда не ҳикмат?
— Кўрсатиш эрур ҳиммат.

* * *

Яхши билан кенгашигил,
Кейин унга тенглашигил.

* * *

Яхшидан олиб ибрат,
Доимо уни ишлат.

* * *

Агар кўнглинг бўлса ғаш,
Яқин дўстингга учраш.

* * *

Кўнгилдан сиғинганинг бўлса,
Кўнгилдан соғинганинг бўлса.

* * *

Дўстлик учун тенглик керак,
Юракларга кенглик керак.

* * *

Дўстни тез-тез янгилаш —
Ўрнига-чи, яхшилаш.

* * *

Яхшиларни этсанг ёд,
Ўзинг ҳам, руҳинг ҳам шод.

* * *

Кўнгил озиғи — қувонч,
Дўстлик озиғи — ишонч.

* * *

Согиниб келса дўстинг,
Яйра, тўкилсин пўстинг.

* * *

Дўст синалар турли усулда:
Амалда-ю, сафарда — йўлда.

* * *

Қарамасдан шолига,
Қарагил дўст ҳолига.

* * *

Чин дўстинг доимий —
Бўлсин-да самимий.

* * *

Кимки кўнгил кўтарар,
Гўё дарддан қутқарар.

* * *

Чин дўстлик сеҳрий эрур,
Ундан кўнгиллар эрир.

* * *

Дўстингни хўра —
Соғлигин сўра.

* * *

Дўстликка фаҳм керак,
Кейин-чи раҳим керак.

* * *

Топсанг янги дўст-таниш,
Ишни бузар мақтаниш.

* * *

Юзга солиш дўст айбин ҳадеб,
Яхши дўстга ҳеч келмагай эп.

* * *

Дўстлар кулар бирлашиб,
Ғаним кулар сирлашиб.

* * *

Ножўя пичинг,
Ўртагай ичинг.

* * *

Сохта дўстдан тезда кеч,
Ҳар дақиқа бўлар кеч.

* * *

Дўстинг бўлса ландавур,
Бир куни меҳринг совур.

* * *

Дўстинг бўлса агар қаллоб,
Охир бир кун ташлайди тоб.

* * *

Агар ёнса ёш юрак,
Сув эмас сулув керак.

* * *

Яхши дўст аслига тортадур,
Ёмони наслига тортадур.

* * *

Ёлғон дўстдан душман яхши,
Шай турасан унга қарши.

* * *

Сахий дарров билинади,
Дўстга недур илинади.

* * *

Нуқсон ишингга доир
Чин дўст ачиниё койир.

* * *

Яхши дўстдан сўраш кечирим,
Бўлади ярашиқ, бежирим.

* * *

"Сен"лашган дўст,
Тенглашган дўст.

* * *

Агар дўстинг бўлса ланж,
Келтиради бир кун ранж.

* * *

Жанжал қилса эр-у хотин,
Суриштирманг улар зотин.

* * *

Бор дўстингдан сўрасанг гар қарз,
Бермаса-чи, дилинг кетар дарз.

* * *

Мезбон билсин хизматини,
Меҳмон эса иззатини.

* * *

Жанжал чоғи келишув —
Оловга сепилган сув.

* * *

Оғир тушар айниқса —
Яқин дўстинг айниса.

* * *

Қийналганнинг арзин эшит,
Синалганнинг дарсин эшит.

* * *

Соғинганда шошади тоқат,
Секин юрар ўшанда соат.

* * *

Бегонага ошинг азиз,
Қариндошга бошинг азиз.

* * *

Чин дўст суяб гапиреди,
Ғаним бўяб гапиреди.

* * *

Кўрингандан сўра ҳол-аҳвол,
Душманларинг камаяр дарҳол.

* * *

Кимдир ул-бул сўрайди,
Чин дўст кўнгил сўрайди.

* * *

Ҳар қаерда, улфатда,
Ўрнинг бўлсин албатта.

* * *

Дўстларча ҳазил-ҳузул
Жонларга роҳат-ҳузур.

* * *

Касби бордан дўст тутун,
Дўстлик бўлар бус-бутун.

* * *

Дўстинг қилса хусумат,
Ўта огир мусибат.

* * *

Йўлда топсанг дўст-уюр,
Ошиб кетма, бирга юр.

* * *

Дўст топсанг агар янги,
Тоза бўлсин унинг ранги.

* * *

Дўстларга вақтида эс кирса,
Дўстлиги пишийди эскирса.

* * *

Нифоқ тушурган дўст ўртасига,
Шарманда бўлсин нақ эртасига.

* * *

Икки ота қалин дўст эди,
Фарзандларга кўчибди энди.

* * *

Кимки содиқ дўст йиғса,
Бойигани айниқса.

* * *

Иззат-ҳурмат қозонган —
Ош ер битта қозондан.

* * *

Идиш бўлар лойни яхши
ийласанг,
Таниш бўлар бегонани сийласанг.

* * *

Борини дўст ила кўрмоқлиқ
баҳам,
Чин дўстлик шартидан биттаси
бу ҳам.

* * *

Дейишади энг ёмони —
хўрланиш,
Ундан баттар дўст олдида
турланиш.

* * *

Хабардор бўл қўшни ҳовлидан,
Яъни, қўшни ҳол-аҳволидан.

* * *

Дўст бўлса дилдош бўлса,
Айниқса у диндош бўлса.

* * *

Дўстинг айбин айтиб оҳиста,
Тузалмоғин чин дилдан иста.

* * *

Гина сақлаш узундан узоқ,
Дўстлик учун қўйилган тузоқ.

* * *

Самимий ёзилган дастурхон
Кўпларни этгандир қадрдон.

**ҚАБИҲЛИК, ЁМОНЛИК,
ЧАҚИМЧИЛИК ТЎҒРИСИДА**

**"ОДАМЛАР ОРАСИНИ БУЗАДИГАН
ЧАҚИМЧИЛИКДАН САҚЛАНИНГЛАР.**

(309 - ҳадис)

- КИМ ЛАЪНАТГА МУВОФИҚ?**
- ЭНГ БИРИНЧИ МУНОФИҚ!**

* * *

Инсондаги ёмон камчилик:
Биринчиси — у чақимчилик.

* * *

Ўзга кўнглин оғритиш,
Кечирилмас — оғир иш.

* * *

Ким инсофни йўқотур,
Виждонига ўқ отур.

* * *

Тилёглама дўст
Ташлаб турар пўст.

* * *

Зингирча-ю жасади,
Тоғдай эрур ҳасади.

* * *

Устоз бўлса кўп мужмал,
Шогирд иши бўлмас ҳал.

* * *

Ҳаддан зиёд кеккайиш —
Эл кўнглига тиккан иш.

* * *

Сафардошинг бўлса лоқайд,
Энг яхшиси ортингга қайт.

* * *

Қизгончиқда қувонч йўқ,
Унга сира ишонч йўқ.

* * *

Жуда оғир бу муҳлат —
Бошдан кетгунча туҳмат.

* * * ,

Қаранг, маккор тулкини,
Кўзлар ўзга мулкини.

* * *

Келгиндилар аввал ялайдилар,
Кейин эса роса талайдилар.

* * *

Ички ёвни билмоқлик —
Қилни қирққа тилмоғлик.

* * *

Бахтга ботса ҳам ўгай,
Унга ҳеч эмас ўнгай.

* * *

Ким халқининг олса қарғишин,
Мушкул эрур унинг қариши.

* * *

Чўзилиб кетса араз,
Пайдо бўлади ғараз.

* * *

Ёмон аввал оралайди,
Вақтин топиб қоралайди.

* * *

Қизиқ ҳолат: қорни тўқлар,
Йўқларни-мас борни йўқлар.

* * *

Биласизми? Тилёғлама —
Чалғитади ҳар ёқлама.

* * *

Кимки агар бўлса қўрс,
Чидамайди унга дўст.

* * *

Кимнинг дили бўлса майиб,
Ўзгадан ул излар айб.

* * *

Дилдаги ҳар бир ҳасад,
Боғлаб кетади пасод.

* * *

Энг аввало муттаҳам —
Маккор бўлар жуда ҳам.

* * *

Ҳар қачон, ҳамма жойда,
Жаҳолатдан йўқ фойда.

* * *

Кимда бўлса эътиқод-имон,
Шундагина гапига инон.

* * *

Суллоҳнинг жирканч иши,
Ёлғондан жилмайиши.

* * *

Шундай эрур олам боласи,
Баъзан-баъзан чиқар оласи.

* * *

Учрашиб сахий-бахил,
Сира бўлганми аҳил?

* * *

Айблaшга асоси йўқ,
Ҳар доимо уради дўқ.

* * *

Учрар гоҳо шаллақилар,
Гап топмаса калла қилар.

* * *

Ҳар бир муттаҳам —
Шаклан у одам...

* * *

Ноҳақ танқид ва қутқу,
Оҳ, у қанчалар оғу...

* * *

Ноҳақликдан қутилиш,
Энг улуғ иш, қутлуғ иш.

* * *

Чидаб бўлмас эҳ, айниқса,
Авлонингдан ғаним чиқса...

* * *

Юртлар кезиб етиб келдим
Ноҳақлик кўп, етолмадим ^{уйимга,} ўйимга.

* * *
Қасаллик ҳам ёмондан
Қочаркан бошқа ёндан.

* * *
Илмоқли бўлса савол,
Жонга эрур кўп завол.

* * *
Очкўз тинчийди фақат,
Теккан чоғда манфаат.

* * *
Сўригани ейган дўстинг,
Бир кун шилади пўстинг.

* * *
Кўкрак уриб деган "дўстман!"
Ана ўша сенга душман.

* * *
Дуне топган бемеҳнат
Булар экан беҳимнат.

* * *
Устозига санчиса шогирд,
Бу албатта - аблаҳликдир гирт.

* * *
Ёмон тузалар деган —
Гаплар ҳавойи экан.

* * *
Ўзинг бўлса шувут-қора,
Юволмайди юз хил чора.

* * *

Дилда борнинг гинаси
Тилда бўлар игнаси.

* * *

Турли-туман бўладир хира,
Тузалганин билмайман сира.

* * *

Ёмонларнинг қилиғи кўп,
Қилигининг қийиғи кўп.

* * *

Камтаринликнинг гоҳ ясамаси,
Муғамбирликка ўхшар чамаси.

* * *

Аввалига этмай миқ,
Кейин қоралар писмиқ.

* * *

Бирор дилга чўккан кек,
Сира-сира турмас тек.

* * *

Билинади алдам-қалдам,
Қаллоб битта босса қадам.

* * *

Дилдаги яра
Битмайди сира.

* * *

— Ким лаънатга мувофиқ?
— Энг биринчи мунофиқ.

* * *

Доно айтар устма-уст,
Келгиндидан чиқмас дўст.

* * *

Билмайсанми баъзи бир юввош
Яширинча олиб юрар тош...

* * *

Душманинг қилса таъзим,
Йиғлатгани зим-зим.

* * *

Дўст билан ёнма—ён тур.
Ғанимлар ортидан юр.

* * *

Элнинг нон-у тузин унутган,
Ҳисобланар ўзин унутган.

* * *

Биласизларми найранг,
Бўлар экан ранг-баранг.

* * *

Шундай экан-е, барчада орзу:
Ўз томонига оғса торозу.

* * *

Ноаҳиллар ичида жойин
Топиб олар дарровда хоин.

* * *

Қўрққил одам шайтонидан,
Авраб ўтсанг қай ёнидан.

* * *

Ишинг тушса миҗғовга
Дуч келасан ғиж ғовга.

* * *

Шайтон одамнинг алқаши,
Аслида-чи, у алдаши.

* * *

Билсанг ичи қорани,
Очиқ қилгин орани.

* * *

Ўз айбига қилмоқлик тавба —
Бўлса эди бир маротаба.

* * *

Гуноҳ устига гуноҳ —
Келтиради оҳ-у воҳ.

* * *

Аралашса рўзғорга ҳаром,
Хонадонни этади хароб.

* * *

Бўлаверсанг ҳадеб хуноб,
Соғ танингдан қочади тоб.

* * *

Олган қарзинг ишлатма —
Ёмонликка, ишратга...

* * *

Олам қизиқ: бир одам зўр,
Битгаси хўр, бошқаси ғўр...

* * *

Биров ҳасрат қилар нуқул,
Биров ҳасад қилар нуқул...

* * *

Ўзгартирса кимки имон —
маслагин,
Яқинлашма, ундан ўзни асрагин.

* * *

Мисол айтиб чиқинг-чи,
Тузалганми чақимчи?

* * *

Кўрмайди деб салом бермай
ўтган кўрга,
Истагим шул: юмаласин
чуқур-ўрга!

* * *

Ўзгаларга ёмон лақаб қўймоқлик,
Ўзга қалбин билинтирмай
ўймоқлик.

* * *

Бетакаллуф чиққанлар тўрга,
Ўхшайдилар албатта ғўрга.

* * *

Оғзи бузуқ сўкканини қайтармоқ,
Унинг ўзи сўкканидан баттарроқ!

* * *

Ҳар қаерда ҳар бир ғаламус
Ковлаштирар мисли каламуш.

* * *

Ҳар қандайин енгилтак
Ҳамма ерда ер калтак!

* * *

Ёмонлик қилганин ўзича сезган
Чин тавба қилса гар тузалар тездан.

* * *

Ошносининг сирини ёйиш —
Чиқиб бўлмас жарликка тойиш.

* * *

Соф бўлса қайси юрак,
Дўст-у ўзига керак.

* * *

Ҳар кимсанинг ор-номуси-
Виждондаги ўз қомуси.

* * *

Юракларда совуган меҳр —
Илиганми, айтингиз, ахир?

* * *

Ниманики одам агар этса хор,
Ўшанга албатта бир кун бўлар зор.

* * *

Ёмон қўшнидан чўчиб яшайдилар
Ёки бўлмаса кўчиб яшайдилар.

* * *

Тузалар-у гоҳ бераҳмлар,
Тузалмагай ул бефаҳмлар.

* * *

Ёмонликдан юрсанг тортиниб,
Юргандайсан тоза артиниб.

* * *

Бўлсанг ҳамки баҳайбат фил,
Бўлма асло беғам-ғофил.

* * *

Нимадир оғир гуноҳ?
Бўлмоқлик ёлгон гувоҳ!

* * *

Ёмон одамни эслаш,
Ўзига касал излаш.

* * *

Овқат пайти келса ёмон хабар,
Қўшилгандай бўлар унга заҳар.

* * *

Кўнгил бўлса агарда қора,
Ювишга йўқ ҳеч қандай чора!

* * *

Ўзга бошга солмоқ маломат,
Инсондати қабих аломат.

* * *

Масхаралаш, камситиш,
Ўз-ўзидан наст кетиш.

* * *

Ноҳақликка қилма сабр,
Келтиради охир жабр!

**ХАСИСЛИК ВА БЕТАРТИБЛИК
ҲАҚИДА**

**"БАХИЛЛИКДАН ҲАМ ЁМОНРОҚ
КАСАЛЛИК БОРМИ?**

(935 - ҳадис)

*ХАСИС БИЛАН ЗИҚНАДАН —
ҲЕЧ ЯХШИЛИК ЧИҚМАГАН!*

* * *
Очиқ айтай, шу пайтлар,
Кўпаймоқда лоқайллар.

* * *
Ери йўқ кўчиб яшар,
Эли йўқ чўчиб яшар.

* * *
Ўз юртига ким сиғмаса,
Ўзга элда қилмас мазза.

* * *
Юрган ғараз, ғазабда,
Жони доим азобда.

* * *
Болангни қилсанг эрка,
Ташвишинг ортар эрта.

* * *
Ишлаганлар қовуштирар қўл,
Ишлаган кўрсатади йўл...

* * *
Ҳамма ҳар бир замонда
Бўлгандир зўр томонда.

* * *
Ўрганмасанг она тил,
Тилинг бўлар ола тил.

* * *
Бўлмоқлик гумроҳ —
Энг оғир гуноҳ.

* * *

Қайтгил шарм-у уятдан,
Локин қайтма ниятдан.

* * *

Етишмаса инсоф — ҳамият
Ортга кетар ўша жамият.

* * *

Бўлмагил сира соя —
Сояда йўқдир гоя.

* * *

Сафда кимларга қийин?
Қолганларга энг кейин.

* * *

Гоҳо чўчитса ҳайрат,
Ишга бошлайди ғайрат.

* * *

Йўлиқсанг ҳам гоҳо туманга,
Йўлиқмагин асло гумонга.

* * *

Оғзингдан чиққан хато,
Сенга дейди "алвидо".

* * *

Бир миллатга бир миллат
Дўст бўлсин қилмай миннат.

* * *

Отаси-ку амалдор! —
Нега ўгли димоғдор?

* * *
Она ер шўрланмаса,
Она эл хўрланмаса.

* * *
Нега баъзи камбағал —
Ўта бўларкан дағал?

* * *
Гар қўлингда бўлмаса эрк,
Ҳамма эшик сен учун берк.

* * *
Бўлар-бўлмасга нолиш,
Бу ҳам назардан қолиш.

* * *
Энг аввало кўнгли бўшни
Ёб ташлайди қўни-қўшни.

* * *
Нон эмасдир ул мустақиллик,—
Берилмайди, пайқар ақллик.

* * *
Бахил бўлиш азалу—азал
Саналади бедаво касал.

* * *
Тузиб олиб пухта режа,
Ўз вақтингни доим тежа.

* * *
Ноҳақ мақтов адаштирар,
Мурувватни бўшаштирар.

* * *
Ноҳақликка бўйсуниш,
Ўзи-ўзидан сўниш.

* * *
Сароб-чи ялтирайди,
Аслида қалтирайди.

* * *
Ноўрин бир ҳақорат,
Кўнгилни этар ғорат.

* * *
Тузалар гоҳ умидсиз,
Лекин тузалмас дидсиз.

* * *
Қабиҳ билан ёмонлашма,
Энг яхшиси омонлашма.

* * *
Бечора адашганни —
Кўрганман алдашганни.

* * *
Тузатай деб нодонни,
Қийнама ширин жонни.

* * *
Кимки тилдан илинади,
Қандайлиги билинади.

* * *
Боқсам нарху наволарга,
Ўхшар бузуқ ҳаволарга.

* * *
Яхши сўз ёмоннинг оғзида
Маъносин йўқотар баъзида.

* * *
Йўқолур қачон низо?
Уни айтолмас ҳеч зоғ.

* * *
Икки бошлиқ бир хонадонга,
Зор этади ош ила нонга.

* * *
Ҳар қанақа кесатиқ
Кўнгилга ботар қаттиқ.

* * *
Нима қайтиб келмасин яна?
Икки нарса: тухмат ва таъна.

* * *
Хасис доим бор нарсасин
қизғонар,
Сир очилса на уялар, қизарар.

* * *
Ким ишламай кўп ўлтирар,
Ўз оғзини кўпиртирар.

* * *
Энг оғир дарддир тухмат,
Даво эрур ҳақиқат.

* * *
Шундай қонун этилса таъсис;
Йўқотилса энг аввал хасис.

* * *
Хасисдан унди:
Нима у? — Юнди.

* * *
Танноз маданияти:
Мода эрур нияти.

* * *
Кимнинг феъли тораядур,
Бир кун юзи қораядур.

* * *
Ғийбатдан-чи тухмат яралар,
Талай-талай дилни яралар.

* * *
Жаҳлинг чиқса четга туфур,
Тарқалади жаҳл-у куфур.

* * *
Қарасанг анов, маҳмадона —
Ўжарга,
Тийилмайди қуласа-да у жарга.

* * *
Кўзда шира бўлмаса,
Меҳмон хира бўлмаса.

* * *
Хасис билан зиқнадан —
Ҳеч яхшилик чиқмаган.

* * *
Гумроҳни чақирсанг одобга,
Сўқди деб жар солар атрофга.

* * *
Сўкағоннинг оғзи ифлос,
Ювган билан бўлмас халос.

* * *
Берилган-у талай ҳуқуқ,
Эҳ, кўпининг ижроси йўқ.

* * *
Олавериб кўп совға,
Қайтармасанг ул ғавға.

* * *
Ўзга элда ташланма кўзга,
Ҳамма нарса ўзгадир-ўзга.

* * *
Кимдир кўп ўйлайди,
Кимдир кўп ўйнайди...

* * *
Ҳар қанақа жанжалкаш
Юракларни этар ғаш.

* * *
Ҳар кўнгилнинг диди бўлса
Ва ҳар гулнинг ҳиди бўлса...

* * *

Хасисларни тамаъ-илинж
Сира-сира қўймайди тинч.

* * *

Бу гапга эътибор бер:
Бойиган, бойисам дер.

* * *

Сўраб кўринг сиз барчадан,
Ёлғон сўздан эл чарчаган.

* * *

Одамни емайди иш,
Одамни ейди ташвиш.

* * *

Дўстнинг гашига тегиш,
Қадру қалдини эгиш.

* * *

Эъозланар юрак доимо, —
Унутилар томирлар, аммо.

* * *

Ким ўйласа йиққан молин,
Мушкул этар ўз аҳволин.

* * *

Кимнидир ноўрин мақташди,
Бечора охири адашди.

* * *

Кўрганмисиз, ҳар бир димоғдор—
Ўз бурнига қуриб олмиш дор.

* * *
Ўтиб кетма ўкингандан,
Нари қочгил сўкингандан.

* * *
Эл солмаса кимгадир назар,
Ҳа, ўшандан айлагил ҳазар.

* * *
Яхшиликка айтмаслик раҳмат,
Тубанликдир бу нарса фақат.

**НОДОНЛИК ВА БЕАНДИШАЛИК
ҲАҚИДА**

**"КИМКИ БУ ДУНЁДА ИККИ
ЮЗЛАМАЧИ БЎЛСА,
ҚИЁМАТ КУНИ УНИНГ ОЛОВДАН
ИККИ ТИЛИ БЎЛАДИР"**

(869 - ҳадис)

*НОДОННИНГ КИЧИК-КАТТАСИ ЙЎҚ,
НОДОНЛИКНИНГ ПАТТАСИ ЙЎҚ!*

* * *

Бир нодонни мақтаган эдим,
Энг аввало ўзим панд едим.

* * *

Давр келса нодонга,
Азобдир соф виждонга.

* * *

Ўзга ерин уя қилманг,
Ўзга нонин туя қилманг.

* * *

Сўзинг бўлмаса майин,
Маъноси бўлмас тайин.

* * *

Икки нарса сотилмас фақат:
Биттаси—бахт, иккинчиси— вақт.

* * *

Тарк этганлар она юртини,
Йўқотадур ўзин бурдини.

* * *

Ҳар кимсада бордир ғурур,
Лекин уни билмайди сур.

* * *

Нодоннинг кичик-каттаси йўқ,
Нодонликнинг паттаси йўқ.

* * *

Инсон қиларкан хато
Сўнги нафасгача то.

* * *

Кимдир карнай чалади,
Ким оёқдан чалади.

* * *

Ҳақ одамни сўқмоқлик —
Ўз обрўсини тўқмоқлик.

* * *

Даврага кириб келса, —
Ярашар ҳар бир кекса.

* * *

Бўлсанг агар тобеъ-қарам,
Дўстларинг ҳам қилмас қарам.

* * *

Ким узрни қабул қилмагай,
Ўз қадрини ўзи билмагай.

* * *

Кимдир дилда сир сақлайди,
Кимдир эса кир сақлайди.

* * *

Кимда бўлмаса инсоф,
Умрини этар исроф.

* * *

Мақтов кимга ёқмайди,
Мақтовга ким оғмайди.

* * *

Ножўя дунё йиғиб —
Юрганлар кўпдир йиғлаб.

* * *

Ўртада кетса ҳурмат,
Охир келтирар гурбат.

* * *

Паст бўлса кимнингки назари,
Кўпларга тегади зарари.

* * *

Нодон тўнғиллар,
Айнар кўнғиллар.

* * *

Кимники дили қинғир,
Қилади минғир-минғир.

* * *

Раҳм қилсанг дангаса,
Бўлади хўп бемаза.

* * *

Кимлардир давлатга учадир,
Кимлардир савлатга учадир.

* * *

Иш чиқмас товлангандан,
Иш битар товлангандан.

* * *

Ҳар қанақа нокаста
Ўзгаради бир пастда.

* * *

Маккор сийлар ва сизлар,
Зимдан нуқсонинг излар.

* * *

Учраса кўнгли ғайир,
Жўнайвер демай хайр.

* * *

Дилни сезувчи ҳам одам,
Уни эзувчи ҳам одам.

* * *

Фарзанд ёлғон ўрганадур,
Ота-она ўртанадур.

* * *

Бемаврид кулавериш,
Кўпга туюлар эриш.

* * *

Ўчин олишга ўчлар,
Улар ҳам ўчга учрар.

* * *

Кимки бўлса агар суллоҳ,
Хуш кўрмайди уни оллоҳ.

* * *

Билиб қўй, бекор ва беор,
Асло тузалмас бемор.

* * *

Лапашанг бўлса катта —
Латта бўлар албатта.

* * *

Ёшлик шошади ҳамон
Гўё кексалик томон.

* * *

Ҳар қайси тажанг,
Истар жанжал-жанг.

* * *

Эгасига этишликни итоат —
Суюк учун қилган экан ит одат.

* * *

Лаби-лабига тегмай яна —
Алжирайди маҳмадона.

* * *

Дўстингга ҳадеб ёғдирма таъна,
Босган бўласан сен ёмон тамға.

* * *

Энг оғир ҳолат:
Бўлмоқ хижолат.

* * *

Ёмон гап ҳамма кезде
Тарқаб кетади тезда.

* * *

Билгил, ғаразли танқид
Жонингга қилар таҳдид.

* * *

Бўлар-бўлмас гап ташиш —
Бошингга солар ташвиш.

* * *

Кимки сўз-у лабздан қайтар,
Кимлигини ўзи тез айтар.

* * *

Юрмоқлик гам-қайғуда —
Юришлик қаронгуда.

* * *

Гийбатчининг шармисор —
Бўлганин кўрсам кўп бор.

* * *

Ўтган ишга ачиниш,
Энг ноўрин — аччиқ иш.

* * *

Энг азвало шубҳадан қўрқ
Ва шубҳали тухфадан қўрқ.

* * *

Хонадони хотиржам одам —
Учрар экан жуда-жуда кам.

* * *

Бирор илинжда ким
жилпангланар,
Бундан ялоқи махлуқ англанар.

* * *

Турфа усулларда олувчи пора —
Билмасми юзининг бўлганин
қора?!

* * *

Кўп қасам ичма, йўқ унинг
кайфи,
Гар уни бузсанг оғирдир айби.

* * *

Бўлса кимнинг тили югурук,
Ўша кимса эрур энг хунук.

* * *

Ножўя ўтирган мансабга,
Тезда қолар эл ичра гапга.

* * *

Мансабдорда кибр-у ҳаво —
Топар экан қачон даво?

* * *

Айтақолай гапнинг тўғриси,
Бўш қолмайди амал курсиси.

* * *

Олам тўла лиқ-лиқ одам,
Бири ортиқ ва бири кам.

* * *

Билмай амал талашмоқлик,
Ўзни тубан ташламоқлик.

* * *

Беҳаёлик кириб сут билан,
Кетар дерлар сўнг тобут билан.

* * *

Ўрталикда чиқса жанжал,
Юмшоқ тиллар бўлар ханжар.

* * *

Бошлиққа яхшироқ кўринмоқ учун
Ялоқи харж қилар буд-шуд-у кучин.

**МАРДЛИК ВА ПОКЛИК
ҲАҚИДА**

**"ОЛЛОҲ ЎЗИ КЕЧИРУВЧИ ЗОТ,
КЕЧИРУВЧИНИ ЯХШИ
КЎРАДИ"**

(191 - ҳалис)

*МАРД ОДАМЛАР БАҲУЗУР
ТОРТИНМАЙ СЎРАР УЗР.*

* * *

Виждонини ҳимоя
Қилмоқлик — улуғ ғоя.

* * *

Доно улким ишониб кучига,
Ташвиш келса ютар ичига.

* * *

Гоҳо енгса адоват,
Охир енгар адолат.

* * *

Ғамдан чўкса дилга тош,
Эритар уни бардош.

* * *

Қим яшаса ҳалол-соф,
Ўшанда бордир инсоф.

* * *

Аждодларнинг қабрин тавоб —
Этмоқлик — бу улуғ савоб.

* * *

Мардлар чиндан курашади,
Курашдан сўнг ярашади.

* * *

Кўп дононинг сўнгач қалби —
Шундан кейин ошар қадри.

* * *

Ким кўтарса аламдан юк,
Ана ўша одам буюк.

* * *

Гоҳ дунёга сиғмайсан,
Овунишга йиғлайсан.

* * *

Мард одамлар баҳузур
Тортинмай сўрар узр.

* * *

Тақдирига тан бериш,
Мардга туюлар эриш.

* * *

Тўжиб юрган салобат,
Ўша чиндан саломат.

* * *

Камайиб кетса мардлар,
Элда ошади дардлар.

* * *

Билсанг агар режа — тадбир,
Кулиб боққай сенга тақдир.

* * *

Дуч келганда бирорта ожиз —
Улуғ зотсан, қалбинг этса жиз.

* * *

— Нима дегани инсоф?
— Қалбадаги сеҳрий офтоб.

* * *

Бир кексада сездим бардош,
Тенг келолмас бирорта ёш.

* * *

Қалба имон-эйтиқод
Пок сақлайди умрбод.

* * *

Кимда қанча эрур сабот,
Уни ҳаёт этар исбот.

* * *

Гоҳ вақтинча қийналмоқ,
Умрбод дарс-у сабоқ.

* * *

Соғлиқ тила синиққанга,
Ҳавас қилгин чиниққанга.

* * *

Инсонликда биринчи модда —
Бўлмоқликдир покиза, содда.

* * *

Ҳадеб этма итоат,
Эгилар қадду-қомат.

* * *

Ишим унсин дебон зора
Уринганлар топар чора.

* * *

Ўз айбини пайқай олар ким?
Келажакда топилар балким.

* * *

Гап гапирсанг, уни уқсалар,
Шундагина кўнглинг юксалар.

* * *

Енгиш учун асоратни,
Ишлат дерлар жасоратни.

* * *

Бўлсин сенда олий мақсад,
Ночорларга бермак мадад.

* * *

Кўп нарса бор бир-бирига акс:
Энг аниғи: қаноат ва нафс.

* * *

Чинакам мард-у ғолиб.
Юрмас ўзгадан нолиб.

* * *

Суянсанг элга —
Қувватдир белга.

* * *

Жаҳдини енгса оқил,
Ундайларга таъзим қил.

* * *

Мардга келса ногоҳ азоб,
Ўшанга ҳам беради тоб.

* * *

Дуога уста гадой
Бўлар эмиш ўта бой.

* * *

Кийимларинг ярашса чиндан,
Миннатдор бўл сен бичиқчидан.

* * *

Бўлган билан қобилият,
Бўлсин яна холис ният.

* * *

Ишонч билан юр,
Қувонч билан юр.

* * *

Рўкач қилмай тақдирни,
Ишлат ақл-у тадбирни.

* * *

Ким уринса эришар,
Уринмаган керишар.

* * *

Ҳақиқат бўлар очиқ,
Гоҳида жуда аччиқ.

* * *

Кимки бошласа туҳмат,
Эшитмай тезда тўхтат.

* * *

Ўзга ҳақини еган —
Бир умр ўнгмас экан.

* * *

Отам дерди: пулни этсанг
харажат,
Сўнг топишга этажаксан ҳаракат.

* * *

Ўйлаган иш охирини —
Енгади энг оғирини.

* * *

Айтиб қўяй дилим сезганин:
Ғаними кўп элни севганнинг.

* * *

Бўлса кимки уддабурси,
Писанд эмас унга бўрон.

* * *

Яхшига юрган яқин,
Емайди ул эл хақин.

* * *

Ҳеч бир кимса беркиниб
Сақлай олмас эркини.

* * *

Ҳар дақиқа бўлгин вазмин,
Унутмагин одоб расмин.

* * *

Бу дунёда кўзи очдан —
Яхши эрур нари қочган.

* * *

Меҳнаткашда тозадур қон,
Унга мисол бобо деҳқон.

* * *

Ишда кўнгил чопгани —
Бахт-у унум топгани.

* * *

Биров қоққан иликка,
Кўз ташлама-илиқма!

* * *

Бойитса гар сени тақдир,
Энди сенга керак тадбир.

* * *

Қийналганинг ҳар бир кезингда,
Турсин дерлар доим эсингда.

* * *

Осондир танилиш,
Мушкул тан олиниш.

* * *

Учраб қопти "ҳикмат"га
"ҳиммат",
Таъзим қипти "ҳиммат"га
"ҳикмат".

* * *

Касбдошига бермоқлик тан,
Тантиликдир ҳақиқатан.

* * *

Ёниб ётса-да тандир,
Нон учун у ватандир.

* * *

Қийинчилик улуғ мактаб,
Ўтганлар юрар мактаб.

* * *

Дилингдагин тилга чиқар,
Тилингдагин элга чиқар.

* * *

Марднинг қалбида журъат
Бахш этар унга қудрат.

* * *

Виждон азобини енгиш —
Дунёда йўқ унга тенг иш!

* * *

Кўпчилик сенга берса гар
танбеҳ,
Мард эрсанг агар зудликда
тан бер!

* * *

Ким ишласа эли билан келишиб,
Раҳмат айтар яқинлари келишиб.

* * *

Эл ичида ҳикмат бор экан:
Ботир эмиш нафсини енгган.

* * *

Ғазабни ичга ютмоқ —
Ғалаба қилмоқ-ютмоқ.

* * *

Одамларнинг топдим мард хилин:
У тийгандир кўп ичра тилин.

* * *

Ўзгаларга яхши ният хоҳлаган,
Ҳисобланар ўзин-ўзи поклаган.

* * *

Умид-орзу мисоли гул,
Эҳтиёт қил, сўлмасин ул.

* * *

Топмоқчи бўлсанг ўлжа,
Аввал кучингни ўлча.

* * *

Топгил шундай янгиллик,
Кўпга берсин енгиллик.

* * *

Кўпчиликка бўлсанг маъқул,
Сўнг бўлақол раҳбар-масъул.

* * *

Барпо этгил шундай мевазор,
Узиш учун ўзинг бўлма зор.

* * *

Ҳар ким турса ўз аҳдида
Ўтиргайдир бахт тахтида.

* * *

Қалбингда бардош-у ирода —
Кимлигинг этадур ифода.

* * *

Ёв олдида қаддингни кўтар,
Бу усул ҳам ёвни қўрқитар.

* * *

Ҳар қандайин ҳолатда
Ҳақни гапир одатда.

* * *
Кўзда ҳар ким мерган бўлса,
Сўзда эса теран бўлса.

* * *
Ёв кўзига бевақт чалинма,
Қамти келсанг, асло ялинма.
* * *
Кексаларга дунё ширин,
Қийналганлар билар сири.

* * *
Вақти келиб қилсанг мабодо
бозор,
Илтимос, деҳқонга бермагил озор.

* * *
Қай кимсада бўлса эътиқод,
Ўзгармаса эли умрбод.

* * *
Тополмадим гапнинг бошқасин:
Ҳар кимсани виждон бошқарсин.

* * *
Ёмон тушни гапирмаёқ қўй,
Энг осони яхшиликка йўй.

* * *
Сафсатадан — ташвиқотдан
Кўпчиликда энса қотган.

* * *
Бирор одамга баҳо —
Беришда шошма аммо.

* * *

Қолса кимдан оқар ариқ,
Унутмагай халқ-у тарих.

* * *

Ҳунарманднинг ўчмагай номи,
Шогирдлари умрин давоми.

**АМАЛ ВА АМАЛПАРАСТЛИК
ҲАҚИДА**

**"КИМКИ ҚОЗИ БЎЛИШЛИККА
ОДАМЛАРДАН
САЙЛАШЛАРИНИ СЎРАСА, УНИНГ
ЎЗИГА ТАШЛАБ
ҚЎЙИЛАДИ, АММО КИМКИ ҚОЗИ
БЎЛИШЛИККА
БЕИХТИЁР МАЖБУР ҚИЛИНСА,
ОЛЛОҲ УНИ
ТЎҒРИЛАБ ТУРУВЧИ ФАРИШТАНИ
ЮБОРАДИ"**

(764 - ҳадис)

***ЧИҚҚАНИНГДА МАНСАБГА,
ЖИЛОВ БЕРМА АСАБГА!***

* * *
Кўпайиб кетса бошлиқ —
Шунинг ўзи бебошлик.

* * *
Амалдорга яна амал —
Камлик қилган эмас азал.

* * *
Ким яшар фармон билан,
Ким яшар армон билан.

* * *
Ғамдан чўкса дилга тош,
Эритар уни бардош.

* * *
Ким олдинга интилар,
Ким олтинга интилар.

* * *
Куч борида ишлаб қол,
Тиш борида тишлаб қол.

* * *
Одамни амал тез ажратадур,
Баъзи бирларин алжиратадур.

* * *
Ким кўтарса бурнин осмон,
Қоқилиши оппо-осон.

* * *
Мансабдорни мақтаса халқ,
Фақат бир шарт: бўлмай илҳақ.

* * *

Эл ишини эплаш учун —
Ҳар ким билсин ўзин кучин.

* * *

Ким меҳнатсиз бойиб кетса,
Ажабланманг, тойиб кетса.

* * *

Мажлисбозлик кўп жойда,
Билдим — ишлаш бефойда.

* * *

Оғир томонга калла
Оғиб турар ҳар палла.

* * *

Чиққанингда мансабга,
Жилов берма асабга.

* * *

Амалдан тушганлар ҳар доим —
Не учун бўлишар мулойим?

* * *

Амал ҳар дам вақтинча берилар,
Буни билмай кўплар керилар.

* * *

Яхши раҳбар иш устида,
Ёмони-чи ош устида.

* * *

Манфаат деб чиқиб мансабга,
Эришганлар бордир мақсадга.

* * *
Лоқайд эринар,
Номард керилар.

* * *
Билмаган йўл-йўриқни —
Бераверар буйруқни.

* * *
Хушомадга кимки ўрганар,
Бориб-бориб бир кун ўрганар.

* * *
Ажаб дунё, семиз қурбақа —
Чумолидан сўрар садақа.

* * *
Мансаб оти — асов от,
Кўплар йиқилар бот-бот.

* * *
Учраб қолса такаббур,
Яхшиси юзингни бур!

* * *
Тушса ҳамки мансаб давридан
Тушмас ҳамон баланд ҳовридан.

* * *
Амал учун дўстдан кечиш,
Дўстлик торин шартта кесиш.

* * *
Раҳбар ишинг солса пайсалга,
Обрў-бурди кетади салга.

* * *

Ўзингни теглама улукқа,
Эшитган чиқарар қуруққа.

* * *

Бошлиқ агар солса қовоқ,
Ул бошлиқнинг боши қовоқ.

* * *

Мансабдорнинг порахўри,
Одамларнинг аблақ тури.

* * *

Ҳалдан зиёд манманлик, гурур,
Обрў, қадринг тубанга сурур.

* * *

— Амалдор қўрқали не ишдан?
— Қўрқали амалдан кетишдан!

* * *

Кўп экан-е усуллар-йўллар:
Амалдорни амалдор қўллар.

* * *

Ёқламаган ўз миллатини —
Фош этади ўз иллатини.

* * *

Кимдир қараб мансабига,
Қулоқ солар сўнг гапига.

* * *

Ҳеч қаерда қалби қаллоб —
Бўлмасайди — бошлиқ, арбоб.

* * *

Бошлиқ бўлса бақироқ,
Боролмас кўпга, бироқ.

* * *

Аввал шоҳ бошига киярмиш тож,
Кейин солиқ солмиш бўлиб
муҳтож.

* * *

Ўзи ночор бир бечора,
Қорни тўққа берар пора.

* * *

Тақдирланса агарда нодон,
Тубанликка кетгани шу он.

* * *

Порахўрлар ўраб олар,
Ҳалол галой сўраб олар.

* * *

Учраб турар турфа кўпол,
Ичида дер ҳамма: "йўқол!"

* * *

Давраларда ким ўзгага ҳеч сўз
бермаса,
Ўшал одам бемазадан бемаза.

* * *

Амалга ўрганган кўп
Ва ундан ўртанган кўп.

* * *

Тоғда сув тез қайнар экан,
Одам ҳам тез айнар экан.

* * *

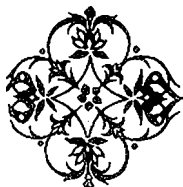
Тузалгаймиш асаб касали,
Бедавомиш мансаб касали.

* * *

Қорни тўйган жойни ватан —
Дегувчини олмангиз тан.

* * *

Юрак заиқ-у дардларим —
Айтдилар байт-фардларим.

МУНДАРИЖА

Муаллиф сўзи	3
Яхшилик ва одоб тўғрисида	5
Дўстлик ҳақида	17
Қабиҳлик, ёмонлик, чақимчилик тўғрисида	27
Хасислик ва бетартиблик ҳақида	39
Нодонлик ва беандишалик ҳақида	50
Мардлик ва поклик ҳақида	58
Амал ва амалпарастлик ҳақида	70

Литературно--художественное издание

На узбекском языке

ПУЛАТ МУМИН

КНИГА ДВУСТИШИЙ

Адабий-бадний нашр

ПУЛАТ МУЪМИН

Юрақ завқ-у дардларим —
Айтур байт-у фардларим.
(фардлар китоби)

ИБ №3184

Маъсул ношир — Озод Муъмин
Муҳаррир — Нормурод Нарзуллаев
Рассом — Ҳабибулло Раҳматуллаев
Техник муҳаррир — Елена Беляцкая

Босишга рухсат этилди 9.02.93. Шакли 70x90/32.
Босма листи 2,5. Адади 10 000 дона.
Буюртма N 436 Баҳоси шартномавий.

"Фарангис" танкилоти. 700113. Ташкент. Қатортол
кўчаси, 60.

"Камалак" наприйёт—матбаа бирлашмаси. 700113
Ташкент, Қатортол кўчаси, 60.

4702570200-127

П ----- - 93

356(04)-93

ISBN-5-633-00885-5

© Пўлат Мўъмин, 1993й.

"ФАРАНГИС"

ТАШКИЛОТИ

ФАҚАТ НОЁБ ВА ЗАРУР

КИТОБЛАРНИ

ЧОП ЭТАДИ

